

J.A.K. Bladet

Et grundlag i balance

2024 - 2025

25^{kr.}

Venlig vekselvirkning
Samarbejde for overlevelse er det nye natursyn

Ny udvikling
Jorden som grundlag

J.A.K. Bladet 2024 - 2025

medlemsblad for JAK Danmark

Redaktionen

Karl Henning Mikkelsen

Henning K. Thomsen

Bestyrelsen

Formand

Karl Henning Mikkelsen

info@karlhenning.bio

Næstformand

Henning K. Thomsen

henning@spirit-innovation.dk

Bestyrelsesmedlemmer

Lisbeth Sørensen

lisbeth.lsk@gmail.com

Oliver J. Schouw

oliver.j.schouw@gmail.com

Marianne Bang

mariannebk@hotmail.dk

Britha Brodersen

britha.brodersen@gmail.com

Suppleanter

Jacob Møller

jacob.moller@yahoo.dk

Simon Karinsson

simonio@tuta.io

Indhold

3 Leder

4 Om den venlige vekselvirkning

af Uffe Jonas

9 Den levende jord

af Karl Henning Mikkelsen

12 Jorden som grundlag for ny udvikling

af Tina N. Hansen

19 Glyphosat - hvad gør det ved os?

af Randiphine Bierholm

24 Autoriteter uden jordforbindelse

af Henning K. Thomsen

28 Hvad eller Hvem er J.A.K.?

29 Cocktaileffekt kan være ren gift

af Kim Qvist

32 Resumé fra Sommermødet d. 29. maj

Opsætning og layout - Kernesagen

Følg J.A.K. Danmark på facebook eller tilmeld dig vores nyhedsbrev på jak.dk

Leder

Gennem tiderne er de store udviklinger og forandringer i menneskets kultur og historie ofte kommet i spring - eller bølger. Det kan imidlertid være svært at indse, om man står foran eller i sådan et spring eller bølge, for hvornår bliver en tendens til en mere markant udvikling eller forandring, der vil huskes?

Der er imidlertid en del der tyder på, at vi står overfor eller midt i én - eller flere - større forandringer. Nogle vil mene, at dette er klimaforandringer, trådløs teknologi, kunstig intelligens, verdenssituationen med krigen i øst, Putin, Trump eller den næste truende pandemi, der er den store forandring. Andre igen mener, at den store forandring ikke så meget er i den fysiske verden, men er menneskehedens kollektive åndsudvikling - eller måske rettere genoplivning - og dermed måden at forholde sig til den fysiske verdens hændelser på.

Centrale dele af det umiddelbart negative, der sker i vores nutid, er forudsagt af flere i vores fortid, og bl.a. ganske konkret af Rudolf Steiner for ca. 100 år siden.

Det kan give et strejf af håbløshed at indse, at hvis noget er reelt forudsagt, så VIL det jo ske, uanset hvor meget vi ville prøve at ændre eller påvirke en mindre rar forudset hændelse. Det vi imidlertid vil kunne påvirke, er konsekvenserne af hændelsen, bl.a. hvordan det vil påvirke os, hvor helkindet vi kommer igennem dem - og det reelt uanset om vi kender disse forudsigelser eller ej.

Det er her åndsaspektet kommer ind i billedet, for hvis vi som mennesker er i en sund forbindelse med vores egen og kollektivets gode eller kærlige ånd, så kan vi individu-

elt på magisk vis, måske mærke hvad der er rigtigt eller forkert, og vil ikke være overladt til egne eller andres forståelse eller viden, der jo ofte viser sig kun at være fragmenter af sandheden - og derfor ikke kan iagttages som en egentlig sandhed.

Ånden genoplives måske ved, at vi har modet til at bevæbne os med et barns undren, nysgerrighed og læringslyst og stopper vores vildfarelse om værdien af at identificere os med at have dom over rigtige og forkerte holdninger eller mennesker.

I det praktiske virke - i handlingsverdenen - ser det ud til, at mennesker, der er på rejse mod eller er i denne åndsopvågning, er markant udfordret af at afbalancere dette; at "forstå og vide" og så "åndens stemme". Det, at skulle kombinere vores kulturs validering i orden og effektivitet og så åndens stemme kan - set med effektivitetens og produktivitetens øjne - virke som uforståelig træghed i en proces. Men måske er den tilsyneladende træghed en nødvendighed for den kollektive rejse mod individernes åndsfrihed.

Forårets energi, forandring og grokraft står for døren, det gennemgående tema i dette blad, er Jord - "J'et" i JAK - i alle dets betydninger. Vi håber, at artiklerne kan give input til undren eller refleksion, at vi må have modet til at se på vores næste udfordring eller oplevelse med friske øjne og ikke mindst evne at se vores egen identitet i holdninger og domme.

Rigtig god læselyst.

Om den venlige vekselvirkning

Af Uffe Jonas

Når jeg ser
ind i øjnene på et dyr,
så ser jeg ikke et dyr,
jeg ser et levende væsen,
jeg ser en ven,
jeg mærker en sjæl

Hvordan kan det være så svært for så mange mennesker at fatte, at dyr er levende væsener, som bor i deres egen livsverden, og som har lige så god ret til deres perspektiv på tilværelsen som vi til vores?

Tænk, hvis vi baserede vores forhold til naturen på venlige vekselvirkninger, respekt, venskab, tillidsbånd og nænsom gaveudveksling frem for rå dominans, sanseløs udnyttelse og endeløs vold.

Tænk hvilket vidunderligt rigt samfund, vi kunne skabe, hvis blot vi opgav vores livsindstilling som naturens skånselsløse herskere, og blev dens ydmyge tjenere. Tænk hvis vi betragtede alle vores sociale udvekslinger som led i en universel gaveøkonomi frem for en abstrakt individualiseret ejerskabs-, udvindings-, udbytnings- og ophobningsideologi.

Tænk, hvis æg og dun ikke bare var produkter, vi anskaffer os, men en gave, som hønsene skænker os af deres eget overskud. Tænk, hvis selv en slagting blev udført med ydmyghed og taknemmelighed imod den giver, som giver alt, i stedet for med rovdirets kyniske selvfølgelighed.

Tænk hvilken rigdom af venskaber, hvilken sand overflod af naturens gaver, vi så kunne leve i.

Den venlige vekselvirkning

”Hele skabningen venter med længsel på, at Guds børn skal åbenbares”, siger Paulus i Romerbrevet.

Internettet flyder over med videoer og fortællinger om usandsynlige venskaber og alliancer mellem dyr og mennesker; og om venskab mellem dyr af vidt forskellige arter, som oftest under kærlige menneskers indflydelse. Den slags videoer er populære, feelgood-effekten er til at tage og føle på. Men der ligger en dybere sandhed bag fænomenet.

Filadelfia eller søskendekærlighed kaldte Grundtvig den fremtidige samfundstilstand af overvejende venlige vekselvirkninger, hvorigennem ikke blot andre mennesker, men også dyr og planter bliver i stand til at respondere positivt og umiddelbart på menneskets kreative indflydelse.

Den venlige vekselvirkning er vejen til det samfund, hvor vi som art opgiver vores rovgriske hærgen igennem naturriggerne og bliver til medskabere i dens genopbygning. Kun gennem menneskets imødekomende og balanceerende indflydelse kan naturen harmoniseres og højnes yderligere uden at begå vold på dens allerede iboende perfektion. Kun i kærligheden til vores medskabninger kan vi som mennesker påtage os vores fulde ansvar som de magtfulde naturvæsener, vi er.

Menneskeheden står lige nu på et åndeligt balancepunkt, hvor smerten ved at påføre andre levende væsener lidelse er ved at vokse sig større end smerten ved selv at blive udsat for lidelse. Om føje tid vil dette balancepunkt være passeret og en helt ny æra i jordens historie vil kunne tage sin begyndelse.

Som art er vi kaldet til vogtere over naturprocesserne og beskyttere af vores medskabninger. Den skønne dag, hvor vi som mennesker vågner op fra vores dybe slummer, og påtager os vores sande åndelige kærlighedsansvar for naturen og alle dens skabninger, vil naturen rejse sig fra sin historiske fornedrelse og blive til en åndelig åbenbaring for mennesker.

Samarbejdet for overlevelse

Den venlige vekselvirkning er naturens harmoniske grundtone. De uvenlige vekselvirkninger dens dissonante særtilfælde.

I planternes verden er det ganske tydeligt, hvordan princippet om ’samarbejde for overlevelse’ overtrumfer det darwinistiske princip om ’kampen for overlevelse’. Planter jager og dræber ikke hinanden, de slår rødder og danner levende underjordiske netværk til gensidig understøttelse og stimulation. Grundtvig kalder dette universelle livsbærende naturprincip for ’den venlige vekselvirkning’.

Vi har bygget vores moderne vestlige verdensbillede, vores natursyn, vores politiske filosofi, de fremherskende økonomiske teorier, og hele den moderne naturhærgende industrikultur op på en videnskabelig fejlslutning. “Kampen for overlevelse” er den moderne tidsalders grundlagsmyte: Det siger noget om ordets kraft, og hvor stærkt den slags metaforer kan virke, når de klinger ud fra religionens eller videnskabens hellige haller og forvandler sig til verdensbilleder, modevidenskab, folketro og politiske ideologier.

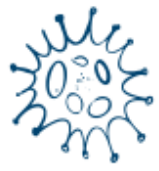
Hvor har vi dog skamredet idealbilledet af den brølende hanløve på savannen. Men industrialderens folkeudgave af Darwinismen er i dag en udtjent sandhedskultur i hastigt forfald. Over alt hvor nutidens fremmeste biologer kigger hen, er det ikke længere den suveræne dominante ener, der som en Prometheus hæver sig selv ved hårrødderne op over en grum og gudløs verden, men derimod det konkrete samarbejde i form af de utallige livgivende sociale netværk og vekselvirkninger i og imellem arterne, der indtager billedet:

”I den klassiske darwinistiske tankegang drejer det sig om en konkurrence, hvor den bedst egnede overlever og udkonkurrerer den mindre egnede. Men når det handler om mikroorganismer som bakterier, viser vores resultater, at det er de mest samarbejdende, der overlever,” forklarer mikrobiolog og professor Søren Johannes Sørensen fra Biologisk Institut.

”Hos os mennesker tales der ofte om synergi på arbejdspladser eller i grupper og at mennesker kan inspirere hinanden. Men bakterierne gør mere end det, når de overlever sammen i små samfund.

Bakterierne tager vores forståelse af gruppesynergi og inspiration til et helt andet niveau. De får egenskaber

frem i de andre, som ellers lå skjult. Bakterierne kan have egenskaber, som ikke bliver udtrykt, når de er alene. Men når de er sammen, kan de pludselig nogle helt andre ting,” forklarer Søren Johannes Sørensen.

Her gik vi lige og troede, at naturen er én stor overlevelseskamp, hvor de stærke overlever og sejrer ved at dominere og forplante sig, mens de frit og frejdigt æder løs af de svage. Og så viser det sig, at samarbejdet for overlevelse, det som Grundtvig kalder for ‘den venlige vekselvirkning’, ikke blot er naturens grundtone, men den sande nøgle til vores egen overlevelse. Tænk, nu viser det sig, at det slet ikke er den stærkeste og mest hensynsløse, men derimod de venligste og mest samarbejdsdygtige, der overlever.

Ja faktisk er den konventionelle fremstilling af Darwins teori - hvori vi forestiller os, at hvert individ kæmper for at hævde sig selv, tilpasser sig omgivelserne for at udkonkurrere rivalerne, og forplante sine egne dominante gener til artens fremme - ikke ganske korrekt.

Darwin selv mente, at mennesker med egenskaber, der bedst understøttede livet, havde større sandsynlighed for at overleve og formere sig. Men disse egenskaber var ikke nødvendigvis begrænset til aggression, dominans og forplantning.

Tværtimod var Darwin af den opfattelse, at mennesker, som er udstyret med en særlig egenskab, som han kaldte »sympati«, ofte var de mest succesfulde. Han hævdede, at det er de individer, som er mest tilbøjelige til at samarbejde, dele ressourcer og opfostre et sundt afkom inden for rammerne af et samfund, hvis genetiske linjer naturligt vil sejre.

Det tyder på, at overlevelsen af de bedst egnede i Darwins optik handlede mere om evnen til social harmoni og samarbejde end om individuel styrke eller erobring. Men denne sociale nuancering af den darwinisti-

ske teori er som oftest blevet fortrængt af den moderne vulgærliberalistiske myte om den sejrende ener, naturens, dyrenes, planternes, kvindernes og kønslivets suveræne dominator.

Et åndeligt gudeskifte

Nu endelig går det så småt op for biologerne, hvad

Grundtvig kunne have fortalt dem for længe siden, nemlig at livet har forrang for døden, og at intet menneske er en ø. Vi er ikke naturens suveræne herskere, men en del af dens livgivende kredsløb. Et overkløgtigt naturvæsen, der for tiden opfører sig mest som en parasit, som grovæder og hærger sig frem imod sin egen udslettelse.

Vi står ved et åndeligt og historisk vendepunkt. Igennem de seneste århundreder har vi dyrket et dødlignende erkendelsesprincip, vi har fejret døden som et filosofisk,

videnskabeligt og politisk princip, og derfor er døden rykket stadigt tættere på. Intet århundrede har været så blodigt som det seneste. Ingen militær destruktionskraft, og ingen menneskelig industri har været så berigende, og samtidig så ødelæggende for natur og mennesker som den nærværende.

’Nu bliver oldtidens stærke billede af Jorden som Gaia, vor livgivende moder, en myldrende vital livsverden befolket af levende naturvæsner, som står i evig udveksling med hinanden, skønt de hver især er indlejret i deres egne riger og habitater på den livgivende planet ligesom os selv, atter højaktuelt.

Livet er dybest set forankret i en tilstand af gensidighed, sympatiske relationer, naturlige udvekslinger, som spænder fra det direkte kærlige og venskabelige til det voldelige, destruktive og tyranniske. Synlige eller usynlige vekselvirkninger ligger til grund for det hele. Og de uvenlige vekselvirkninger er ikke reglen, men derimod undtagelserne, der bekræfter reglen.

Samarbejdet for overlevelse er selve livets grundvilkår, hvori kampen og drabet for overlevelse indgår som det brutale, men af og til nødvendige særtilfælde. Verden er som udgangspunkt et stort samfund, der kun lejlighedsvis forvandler sig til en slagmark og en slagteplads.

For sandheden er jo, at intet levende væsen ville kunne overleve i længden uden i en sund levende og gensidig vekselvirkning med alle de andre. Det vil sige uden et socialt netværk, som strækker sig fra det nærmeste og mest overskuelige, vor egen familie, nation og afstukne habitat, og dybt ind i netværket af alle livsverdener og naturriger, som er til gensidig oplysning, understøttelse og berigelse for hinanden.

Vekselvirkningen breder sig som altid som ringe i vandet. Det er tilværelsens sociale og sympatetiske grund-

vilkår, som nu for alvor begynder at åbenbare sig stadigt tydeligere for stadigt flere: Vi er ikke sat i verden for at dominere, bekriige og udnytte hinanden. Vi er først og fremmest afhængige af hinanden. Vi er ét stort livsnetværk bestående af lutter levende væsner med hver deres egen suveræne livsoplevelse, der svømmer som lysglimt i sanselighedens urhav.

Sådan kan man opleve, hvordan samfundets åndelige grundkonfigurationer, hele det sæt af metaforer og synsmåder, som vores verden hviler på, bliver udskiftet fra tid til anden. C.G. Jung kaldte den slags kollektive bevidsthedsskred for et “åndeligt gudeskifte”.

For sådan går det til, når først verden og tiden bliver moden til en åndelig fornyelse. Først krakelerer det gamle verdensbillede, så alting ligner en stor dommedagsforvirring, og så kommer de nye dominerende metaforer og stimulerende fortællinger på banen. Dem, som langsomt, men sikkert vil overtage vidensmagten fra de gamle kedsommelige røverhistorier, vi har hørt til bevidstløshed.

**Overlevelseskampen er død!
- længe leve samarbejdet for overlevelse!**

*Uffe Jonas er ph.d. i Nordisk Litteratur, forfatter, sanger og sangskriver. Dybt optaget af Grundtvigs filosofi og spiritualitet igennem mere end 30 år. Forfatter til bogen *Solen ved Midnat: Grundtvigs Sang til Kosmos* (2015). Medredaktør, essayist og kommentator på udgivelserækken *Grundtvig's Writings in English* (Grundtvig-Centeret, Aarhus University Press, 2011-21).*

Den levende jord

Af Karl Henning Mikkelsen

Noget af det, jeg i sin tid blev grebet af ved introduktionen til det biodynamiske landbrug, var, at man så jorden – den dyrkede jord – som noget levende, ligesom alt, der indgik i dyrkningen, var at betragte som levende, ganske vist på forskellige planer, men stadigt levende. Kompost-milen, tilsat de biodynamiske præparater, blev betragtet som en levende organisme, og planterne udtrykte på hver deres måde – eller var et udtryk for – tilstanden af den jord, de blev dyrket i. Planeternes indflydelse på planternes udfoldelse, vækst og holdbarhed samt planeternes indflydelse på livet i bistaderne. Alle de små enheder i den store helhed – den store helhed, som er Naturens Skabende Kraft – hvor alle levende væsener og kræfter arbejder sammen.

Det har gennem årene primært været indenfor det biodynamiske, at man har brugt begrebet ”Den Levende Jord”. Der har været forskellige definitioner, lige fra den konventionelle tilgang, hvor jorden alene betragtes som et fastholdelsesmiddel for planten, til de rent regenerative principper, hvor fokus alene er på optimering af mikrolivet i jorden for derved at optimere vækstbetingelserne for afgrøden på naturlig vis.

Ingen af disse metoder inkluderer åndskræfter, endsige en overordnet guddommelig skaberkraft.

Og hvad er mere naturligt end lige netop det i en tid, hvor der er så meget fysisk evidens for, at en sådan kraft eksisterer, virker og er virkningsfuld at samarbejde med?

At arbejde med de skabende kræfter, den levende jord, høste afgrøder herfra og lade dem forarbejde for at blive vores føde giver påviseligt sundhed og livskraft med alt, hvad det indebærer for et sundt liv.

Men hvad er det så, man gør i den biodynamiske dyrkningsmetode i arbejdet med de skabende kræfter?

Jeg vil i det følgende give en let gennemgang af de metoder, der for os, der arbejder med dem, virker helt naturlige, og som i den grad giver mening i den holistiske tilgang til det at dyrke jorden.

Som det er de fleste bekendt, indgår komposten som en væsentlig del af den biodynamiske dyrkning. Gennem den korrekte kompostering omsættes plantemateriale og gødning til en masse, hvor alle de stoffer og organismer, der er skadelige for jorden, eller som bruger mere, end de gavner, fjernes. Tilbage er kun organismer, svampe og meget mere, der let indgår i det allerede eksisterende mikroliv i jorden.

Gennem de såkaldte kompostpræparater løftes kompostens energimæssige frekvens. Præparaterne består af seks forskellige præparater, alle fremstillet efter de forskrifter, der blev givet af R. Steiner under landbrugskurset for 100 år siden. Alle præparater er fremstillet på en måde, hvor der både indgår noget fra plante-

riget og dyreriget, primært koen. Nogle planter har særlig stærke forbindelser til planeterne og trækker energier herfra. Nogle dyr ligeså – specielt koen har en særlig forbindelse mellem de kosmiske kræfter og den natur, den er en del af. Disse elementer, sammensat i en ganske bestemt orden og efter bestemte retningslinjer, alt i samspil med naturen og naturens rytmer, hæver frekvensen i komposten og fremmer de kræfter og egenskaber, planterne har brug for i en sund og vital vækst.

Udover disse kompostpræparater bruges to præparater til udsprøjtning på markerne og afgrøderne.

Det ene er humuspræparatet, der laves af komøg gennem en proces, hvor kohorn fyldes med møg, nedgraves i jorden vinteren over og efter bestemte anvisninger omrøres i vand ved den rette temperatur. Herefter er præparatet klar til udsprøjtning på jorden. Det gøres i fugtigt vejr, således at præparatet forbinder sig med vandet i jorden og herfra videre ud i den levende jord. Præparatet optager under fremstillingen kræfter fra jorden og fra kosmos, og der foregår således både en fysisk og en mere energimæssig proces.

Det sidste præparat, jeg vil omtale her, er kiselpræparatet, som fremstilles af pulveriseret bjergkrystal. Det nedgraves i et horn sommeren over, og der anvendes ca. en teskefuld pr. hektar. Præparatet styrker plantens evne til at optage lys, hvilket fremmer fotosyntesen og aktiverer hele planten ned i rodnettet, hvor mikroorganismerne venter på, at planten frigiver sukkerstoffer for så at give næringsstoffer tilbage.

På den biodynamiske gård hører også kvæget til. Koen

og dens gang på jorden, hvor den indtager græs som sin naturlige føde, har en afgørende betydning. Koen bringer balance, og ved de rigtige afgræsningssystemer fremmes alt, der gør jorden frodig.

Alt dette medfører en jord med bedre krummestruktur, en jord, der kan optage og holde på fugt, modstå tørke og håndtere store vandmængder.

Den jord, der dyrkes efter ovenstående principper, transformeres på magisk vis til at danne grundlag for dyrkning af f.eks. grøntsager af ypperste kvalitet.

Og hvorfor er alt dette vigtigt at vide noget om?

Fordi der i disse år er stor interesse for at dyrke efter regenerative metoder, hvor dagsordenen ikke nødvendigvis sættes efter helhedens bedste.

Og fordi det lige nu er vigtigt, at vi gør os klart, hvilken fremtid vi ønsker for os selv og vores efterkommere.

*Karl Henning Mikkelsen, født 1955
tømrer, bygningsingeniør, økologisk
deltidslandmand/tømrer siden 1997:
Biodynamisk landmand siden 2006.
Formand for Foreningen for Bio-
dynamisk jordbrug og for JAK
Danmark.*

Jorden som grundlag for ny udvikling

Af Tina N. Hansen

Jorden bærer 4 naturriger

Jorden som en levende organisme er også under udvikling og aldring

Jorden har stor betydning for udvikling af nye sande plantekvaliteter, til at understøtte sande Jeg menneskers udvikling

men hvordan kan vi hjælpe Jordens fremtidige skæbne?

Hvis vi spørger: ”Hvad er Jord?” vil vi møde mange forskellige svar, afhængigt af, hvem vi stiller dette spørgsmål. I Uganda i Østafrika betragtes jorden som et dødt materiale. Jord er det rigtige svar i skoleopgaver efter det engelske skolesystem, hvis man skal nævne noget dødt, og børn straffes ligefrem med at skulle ud og grave i jorden, hvis de har gjort noget de ikke må. Samtidig kan jorden ved ækvator under regntiden forvandle sig til at være den mest frodige jord i hele Afrika, hvis man giver jorden kompost med gødning fra køer, og kultiverer den.

Liv og Død ligger så tæt på hinanden i naturens kræfters samspil, og dér bliver menneskets rolle overfor Jorden meget tydelig. Når vi til daglig færdes på det jordiske ’fundament’ under vores fødder, tænker vi sjældent på, at vi nu er en del af 4 naturriger, som udvikler sig på Jorden; Mennesker, Dyr, Planter og Mineraler. Udviklingsvejen hertil har været lang og vi har alle været igennem varme-agtige, luft-agtige og flydende tilstande indtil en fysisk tilstand gradvis fortættede sig mere og mere, og det mineralske sammen med menneskets Jeg og selvbevidst-

hed træder frem.

I den nye åndsvidenskab beskrives de evolutionære trin i sammenhæng med elementerne gennem fire store tilstande, hvor Jorden og kulstoffet hører til det fjerde trin:

Varme (Saturn-tilstand), Varmer og LYS (Sol-tilstand), Varmer, Lys og VAND (Måne-tilstand) Varmer, lys, vand og JORD (Jorden) (*1).

Tallet fire kan også opleves i de 4 hjertekamre, de 4 ventrikler i Hjernen, Koens 4 maver og 4 delte yver, de 4 elementer (Ild, luft, vand og jord), de 4 temperamenter (Kolerisk, Sangvinsk, Flegmatisk og Melankolsk) m.m. Vi kan på en måde iagttage skaberværket omkring os som afsluttede former.

Som mennesker har vi fået vores frihed til, med vores nye bevidsthed, at vælge at løfte de videre udviklingsprocesser frem omkring det skabte hos jorden, planter og dyr i en højere samklang med det åndelige i verdensaltet – ellers vil naturen og dens livskræfter degenerere med stigende hastighed.

Jorden som kultiverings-grundlag

Jordens yderste lag, muldlaget med kisel, ler, kalk, sten, sporstoffer, organisk materiale og de svampe, bakterier og orme, som fremkaldes i det pågældende miljø, udgør på en måde det som vi vurderer jordens frugtbarhed ud fra. Hvor levende er den, og hvor meget liv kan den befordre til planterne, og hvor meget vand kan den absorbere med sit humusindhold?

I det Biologiske Dynamiske landbrug lægges der mange kræfter i at tilberede det fineste måltid til livet i muldlaget. Ikke direkte til planten, men igennem og i samspillet med jorden. Gødningen fra køerne og evt. andre husdyr på gården, sættes op i ’forme’ på jorden og tilsættes særlige præparater, for at løfte de bedste kvaliteter frem i ernæringsplanterne.

Blomster fra Røllike planten, som har det fineste forhold mellem svovl- og kalium processer, og blomster fra Kamille, som har det fineste forhold mellem svovl-kalium og kalk processer – og flere andre, og gødningsformerne omhylls afsluttende med saft fra Baldrian blomster som giver lys (fos-for) og varme til den indre bearbejdnings-proces.

Landbrugerne, mænd og kvinder, arbejder i bugens område, fordøjelsens område på et landbrugs samlede organisme for at skabe det bedste udviklingsgrundlag. Det at kultivere jorden og dyrke ernæringsplanter er et livsfundament, som vedrører alle mennesker og er afgørende for vores helbred og udvikling. Det at ”få noget at spise” muliggør, at vi kan være aktive og arbejde med vores individuelle evner i samfundet.

I bogen ’Morgendagens Landbrug’ udtrykker Trauger Groh det således: ”Jorden er ikke kun vigtig for landmændene, men er selve grundlaget for al social og økonomisk aktivitet”.

Jorden og Planten

Der er umiddelbart en helt naturlig og stærk samhørighed mellem jord og plante, når vi møder dem i naturen eller passer dem på markerne, i gartneriet eller i haverne.

Men hvad er det egentlig som får planterne til at vokse? Hvad får mælkebøtten til at styre op igennem asfalten, hvis det er nødvendigt? Hvad får grantræet til at stige i vejret? Hvad får guleroden til at søge ned i jorden?

På en måde kan vi opleve at planten er to-delt. Noget søger ned i jordens mørke og den anden del stiger opad mod lyset, så meget det er den muligt. Hvis vi kunne kigge ned på Jorden oppe fra rummet tilpas langt nede, ville vi se at alle planter hele vejen rundt står vertikalt på Jordens centrum.

Planterne har et slags Fælles Jeg – en slags fælles oprindelse i Jordens indre, fra dengang Solen og Jorden var tæt forbundet og hvor det æteriske livslegeme begyndte at udvikle sig. En levende plantes legeme består af et fysisk substans-legeme og et æterisk livslegeme med safter, der vokser og udvikler sig i en slags metamorfose.

Den anden strømning hos planten, den opadgående har to slags kræfter involveret:

Wild Enkorn

Sort Enkorn

Gul Enkorn

Rød Enkorn

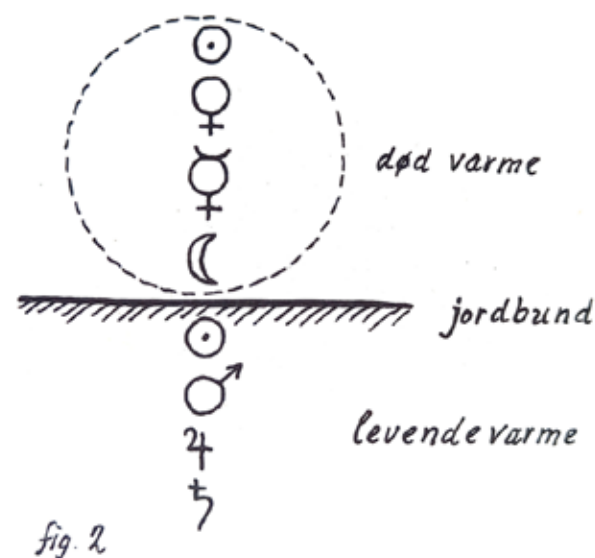
På den ene side en skubben op.

Planeten Jorden er omkranset af mange kræfter i Sol-systemet, som stråler ind mod Jorden og dens centrum, og de kræfter er så stærke, at de skaber en modkraft, der bevirker de lige linjer og de høje træstammer, og højde generelt.

Som det andet en stræben efter noget højere langt væk fra jorden.

Planten stræber endvidere efter at udvikle det mest sande billede af sin planteart og -sort, som den idémæssigt er skabt til at blive. Et sandt "Plante-Jeg" skabelsesbillede. En mælkebøtte vil gøre alt for at udvikle sig til det sande billede af sit Mælkebøtte-Jeg, der "stråler" ledende højt over Jorden fra det man kalder Devakan verdenen, som ligger langt væk fra Jorden, eks. Bøgetræets Jeg, Mælkebøttens Jeg, Havtorns Jeg og Enkorns Jeg (*2).

I mange år har jeg hjulpet f.eks. Enkorn-planter (Vild enkorn, Sort enkorn, Gul enkorn og Rød en-korn) til at stå stærkere og mere sandt, som de enkorn planter de nu kan udvikle sig til i den nye tid; Lysets Tidsalder hvor der er et andet lys og andre kræfter tilstede i æteren omkring Jorden, og hvorfra planten bygger en del af sit legeme op. Dette levende samspil mellem menneske og plante ville ikke kunne lade sig gøre, hvis ikke planten voksede i den levende Jord-organisme, med planeter og stjerner direkte omkring sig som en naturlig del af plantens hele

skabelsesbillede.

For at udvikle os som sande Jeg mennesker her på Jorden, har vi brug for sande planter mellem Himmel - med den nye verdensæter - og Jorden - med en ny solkraft som Kristi legeme.

For at hjælpe planterne og det skabte i det hele taget, til at stå mere sandt med deres oprindelige udviklingspotentialer, må mennesker nu hjælpe med at understøtte og kultivere det levende på ny.

En spelt plante, der blev hjulpet over nogle år med ler rørt op i vand for at styrke halmstyrken, viste at den kunne udvikle sig endnu mere sandt i samklang med verdensaltet og de fjerne planeters indstråling, end nogen umiddelbart kunne have forestillet sig.

Se gerne mere om planternes udviklinger på Foreningen Artemisias hjemmeside www.lysrod.dk

Jorden som en levende organisme

Jordkloden som planet i vores solsystem, kan betragtes som blot en fysisk klode med meget vand. Mennesker, der har set Jorden fra rummet, kalder den også Den Blå Planet, da ca. 70% af overfladen er dækket af vand. Er det muligt for os at betragte den som en egentlig levende organisme?

De tre kendetegn der definerer en levende organisme er a)Form, b)Substans og c)Bevægelse.

Jorden har en afgrænset form, med et overfladeareal på ca. 510.000.000 Km²

Jorden vurderes til substantielt at veje 5.973.700.000.000.000.000.000.000 kg.

Jorden bevæger sig med en gennemsnitshastighed på 107.219 Km i timen.

Vi kan derfor med rette betragte Jorden som en levende organisme med fysisk legeme, æterlegeme, astrallegeme og med en planetånds Jeg ^(*)3) .

I det Biologiske Dynamiske landbrug betragtes Jorden som en levende organisme der er blevet ældre og hvor livskræfterne er aftaget, ligesom hos et ældre menneske. Derfor tilberedes helbredende substanser igennem de særlige præparater som tilsættes kompostbunkerne (måltiderne) til livet i jorden, for at styrke og forlænge Jordens liv.

Regenerativt ville mange betragte dette, som et meget brugt ord i landbruget i dag, men egentlig er det mere Restituerende, da der arbejdes for en mere helbredende tilgang.

*I en ordbog beskrives de to tilgange således:
Regenerativt (Gendanne, forny, vokse ud igen)
Restituerende (Tilbagelevere, genoprette og helbrede)*

Da Jorden er blevet ældre og dens livskræfter svagere, gendanner og fornyr den ikke sig selv på samme måde, og har derfor brug for mere helbredende pleje, hvis den skal kunne restituere så meget det er muligt.

Jordens fremtid?

Hvor er vi på vej hen med skabelsen og med Jorden? Hvor vil vi gerne hjælpe udviklingen hen? Dommedag og Jordens undergang er beskrevet i romaner og filmatiseret, men der, hvor der er sat ord på billeder, er særligt i Johannes Åbenbaring. Apokalypsen forudsiger dommedag, hvor mennesker stilles for en himmelsk domstol, og hvor der skabes en ny himmel og en ny jord. Den nuværende Jord går over i en slags åndelig tilstand efter vigtige hændelser karakteriseret ved åbningen af syv segl og lyden af syv basuner.

På den ene side kan man opleve, at der er større ”kosmi-

ske metamorfose-trin”, men vi er et sted i udviklingen, hvor en stor del af Jordens videre udvikling afhænger af os mennesker og vores tanker og handlinger.

Kan vores indre lys og tanker, med lyset i ernæringen, og styrkelsen af Jordens indre sol-kraft, en dag få Jorden til at lyse som en Sol?

Som en slags afrunding, vil dette spørgsmål stå åbent til os alle...

Tina Hansen. Jeg møder det biodynamiske som 14 årig og tager senere biodynamisk landbrugsud-dannelse på Emerson College i England og er i dag biodynamisk Landmand, kornforædler, antroposo-fisk behandler. Under vejs bl.a. 2½ års virke i Uganda for børn og landbrug og er Talskvinde i For-eningen Artemisia, som jeg var med til at starte i 2016.

***1** ”Videnskaben om det skjulte” – Verdensudviklingen og mennesket, af Rudolf Steiner

***2** ”Verden, Jorden og Mennesket” III. foredrag, af Rudolf Steiner

***3** ”De åndelige væsener i Himmellegerne og Naturriggerne”, 2. foredrag, af Rudolf Steiner

JAK Fonden

Fonden blev stiftet i 1990 med det formål at virke for fremme af humanitet, tolerance og næstekærlighed i teori og praksis – såvel inden for som uden for Danmarks grænser. Hovedsigtet i den forbindelse er at give støtte til aktiviteter, der udbreder kendskabet til JAK's ideologi (Jord – Arbejde – Kapital), til fremme af økonomisk og åndelig frigørelse.

JAK-Fonden's stipendium

JAK Fonden har indstiftet et stipendium på kr. 15.000, der kan søges til projekter, forskning, initiativer o.l. der er i overensstemmelse med Fondens formål og JAK's formålsparagraf.

Det der ansøges om midler til, skal være åbnende for samt fremme og understøtte nye tilgange til frihed og frisættelse af det enkelte menneske og til erhverv og virke. Det skal desuden inkludere og vægte naturlighed og sundhed i dets grundlæggende form og mangfoldighed, og kan eksempelvis omhandle:

- Menneskelig frihed i samfund og fællesskaber
- Fødevareproduktion og -kvalitet, funderet på naturlige, biodynamiske principper eller andre regenerative metoder
- Sundhed for krop, sjæl og ånd
- Jorden og naturen som fælleskapital - og forvaltning heraf i forhold til produktion og rekreation
- Penge, pengesystemer og økonomi der tjener arbejde, mennesker, fællesskabet og naturen, og er sat fri af pengespekulative interesser.

Stipendium kan søges af alle.

JAK's Formålsparagraf: - §3 Formål

Foreningens formål er gennem oplysning at rejse en bevægelse for gennemførelse af folkets menneskelige og økonomiske frigørelse, samt at arbejde for oprettelse af praktiske funktioner til fremme af formålet.

Ansøgninger

Ansøgninger til stipendiet indsendes senest 30. juni og 31. december, og Fondens bestyrelse vurderer derefter de indkomne ansøgninger.

Ansøgninger sendes til JAK Fonden
v/ Karl Henning Mikkelsen
info@karlhenning.bio

Glyphosat - hvad gør det ved os?

Af Randiphine Bierholm

”Du bliver hvad du spiser” og ”Fra jord til bord” er floskler, som vi længe har kunnet bruge til at justere os ind på en sundere livsstil. Men hvad nu hvis den skønne grønne tallerken med sprød salat, skinnende røde tomater, og æg med gule blommer på tallerkenen foran dig, slet ikke er så sund alligevel?

Det kan med det blotte øje se ud, som om det er det perfekte måltid. Problemet i vores tid er bare, at på tallerkenen ligger der samtidigt pesticidrester, som du ikke kan se – men som din krop bliver påvirket af på mange flere måder end man kan forestille sig, og som vi ikke bliver oplyst om via mainstream medier eller de officielle kostråd, som Levnedsmiddelstyrelsen kommer med.

Samtidig er de meget fine, farvestrålende grøntsager fattige på essentielle næringsstoffer, hvor man kan undre sig over, hvorfor man ikke længere får de vitale mineraler og vitaminer, som man reelt set skulle få via kosten. Og vi undres endnu mere over, hvorfor vi skranter så meget helbredsmæssigt, for vi spiser jo grønt og sundt som anbefalet?

Hvorfor er det sådan?

Lad mig lige få et par termer på plads først: GMO betyder GenModificeret Organisme. Glyphosat er det aktive stof/herbicide i Roundup. Det bruges i landbruget til at bekæmpe ukrudt, og til at ”tvangsmodne” korn, frugt og

grønt. GMO og glyphosat er to ting, som hænger uløseligt sammen. For at man kan bruge glyphosat på afgrøder uden at slå dem ihjel, er de nødt til at være gensplejsede. Det lyder smart, men idéen om, at vi kan bruge glyphosat til at dræbe vores opfattede skadedyr uden fuldt ud at forstå konsekvenserne på økosystemet og det biologiske system, er en misforstået tænkning. Vi er ikke adskilt fra naturen.

Det kommer med en pris. ”Du bliver hvad du spiser”, har fået en helt ny betydning!

Glyphosat er i afgrøderne ved høst, og derfor kommer de ind i os via fødekæden. I Danmark er der ikke lov om at produkter, som f.eks. kød, mælk eller æg fra dyr, der har fået genmodificeret foder, skal mærkes. Den manglende mærkning er ret problematisk, da det jo ophobes i fødekæden og ender i vores maver, og at vi ved køledisken ikke har mulighed for at tage et valg om, hvad vi vil udsætte os selv for. Men selv om vi spiser fødevarer som ikke er GMO, så kan de stadig indeholde glyphosatrester, da det bruges til at tvangsmodne korn og bælgrugter lige inden høst.

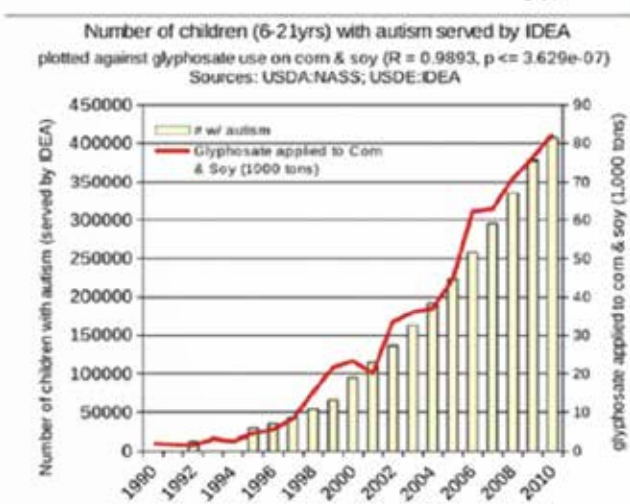
En af grundene til fejlnæringen er bl.a., at metaller og mineraler bliver bundet til glyphosat, og derfor bliver inaktive, og som en konsekvens deraf mangler de som byggestene i kroppen. Disse byggestene er afgørende for et sundt helbred.

Vi hører i medierne om, at bl.a. antallet af børn med autisme er i høj vækst, og at infertilitet er et stort pro-

blem, som koster samfundet mange penge. Dette er sket i samme periode, som brugen af denne type pesticider er steget i brug. Forskning viser også, at der blev fundet rester af glyphosat i 55% af mænds sæd, og at sædantallet de seneste 40 år er halveret, hvilket glyphosat ses som mulig årsag til.

Følgende graf viser korrelationen (sammenfald men ikke nødvendigvis sammenhæng), mellem antallet af børn diagnosticeret med autisme og forekomsten af Glyphosat-rester i fødevarer.

Correlation between number of children with autism and glyphosate use

Ref for graf: Shaw W. (2024). Hypothesis: 2 Major Environmental and Pharmaceutical Factors-Acetaminophen Exposure and Gastrointestinal Overgrowth of Clostridia Bacteria Induced By Ingestion of Glyphosate-Contaminated Foods-Dysregulate the Developmental Protein Sonic Hedgehog and Are Major Causes of Autism. Integrative medicine (Encinitas, Calif.), 23(3), 12–23.

Studier på grise og mennesker

I Danmark har Ib Borup Pedersen lavet studier på grise, som viste, at der var direkte sammenhæng mellem, hvor

meget glyphosat der var i foderet, og hvor mange døde grise der blev født, og hvor mange der havde fødselsdefekter, samt påvirkning af fertiliteten. Studiet viste også sammenhæng mellem mængden af glyphosat i foderet, og diarre i smågrise, og mavesår i grisene.

Som homøopat har jeg en stor interesse i sundhed og sygdoms opståen. Derfor begyndte jeg at undersøge sagen ift., hvordan glyphosat påvirker mennesker. Jeg blev meget overrasket over, hvor mange systemer i kroppen, som bliver påvirket af glyphosat, og hvor stor en vedligeholdende faktor det er for dårligt helbred.

Eksempler på sygdomme som kan relateres til Glyphosat:

- ▶ ADD, ADHD, OCD, autisme
- ▶ Allergier, astma, eksem, nældefeber
- ▶ Infertilitet, fosterskader
- ▶ Anæmi (blodmangel)
- ▶ Cøliaki (tarmsygdom) og glutenintolerance
- ▶ Colitis (kronisk betændelse i tyktarmen), IBS (irritabel tarmsyndrom), overvægt af candida
- ▶ Højt blodtryk, højt kolesterol
- ▶ Diabetes

Dette er blot et udpluk af de sygdomme som Glyphosat er sat i forbindelse med.

Jeg er uddannet til at se holistisk på den menneskelige organisme, samt uddannet til at detoxe giftstoffer, der ligger som forhindring for helbredelse. Homøopati kan bruges til at få kroppen i balance igen, og få giftstofferne ud af kroppen, hvilket kan hjælpe ved infertilitet og autisme, og

de andre sygdomme som kommer i kølvandet af pesticider. Det er med til at give et stærkere immunforsvar og derfor et sundere helbred. Men for at opnå helbredelse, kræver det samtidig, at man lægger sin kost om til økologisk/biodynamisk, da pesticidrester er den vedligeholdende faktor for sygdommene.

Energetisk mangeltilstand bliver til fysisk mangel og sygdom

Hvis vi zoomer lidt ud på hele situationen, og ser på det fra et lidt andet perspektiv, så er det interessant at se i hvilken energi, det hele er opstået.

Glyphosat er et af de pesticider, som det konventionelle landbrug tyede til, da nogen fik den idé, at der ikke blev produceret nok, hvis ikke det skete med bekæmpelse af skadedyr med pesticider. Det kommer altså fra en energi af, at **der ikke er nok**, og at **naturen ikke kan klare det selv, så vi må gribe ind med bekæmpelse!** Det er den energi, vi tapper ind i, når vi køber varer, som er produceret via GMO og brug af pesticider. Når vi går rundt og har følelsen af, at vi ikke har nok, så er det de billige varer vi tyr til. Det bliver en nedadgående spiral af, at der ikke er nok og af sygdom og lidelse.

Men der **er** nok. Og det økologiske og biodynamiske landbrug beviser jo, at vi sagtens kan få mad på bordet uden at skulle lave om på DNA-koderne i det, som vi er blevet givet fra naturens side. **Bekæmpelse** er ikke en energi der laver balance, og det er **balance**, der er brug for i jordens mikroliv, for at skadedyr ikke får overtaget på planterne. Vi har som menneskeart overlevet på giftfrit landbrug indtil GMO og glyphosat kom frem. Det kan vi også igen.

De masseproducerede varer, som kommer med pesticidrester, er underernærende på alle planer. GMO ændrer jo netop på DNA-koderne, og nærer derfor ikke det hele menneske. De økologiske og biodynamiske varer, som

ikke er GMO, har ikke fået ændret deres DNA, og er i sin naturlige form komplet og nærer os på alle planer. Når vi spiser disse varer, nærer vi det sted i os, hvor vi mærker, at vi har alt det, som vi behøver. Det er mad, som holder os sunde og raske – og vedligeholder det hele sunde menneske.

Det paradoksale ved GMO er, at følelsen af mangel fører til en overflodsproduktion af varer, som netop ikke nærer, men som udpiner både jorden, dyrene, naturen og menneskerne. Det er ikke skabt i overensstemmelse med naturen, men kommer med en kritik af naturen, og prøver at lave om på det guddommelige. Der er derfor heller intet i den føde, som nærer det guddommelige i os mennesker. Derfor bliver det sværere og sværere at forbinde os med de sider i os selv og vores spiritualitet, som ellers vil kunne hjælpe med at justere til, og sige til og fra, overfor det, som nærer og ikke nærer os. Denne mekanisme af ”feedback-loop” næres ikke af GMO. Derfor har denne type føde frit spil til at nære det, som kaldes ”hamsterhjulet”, hvor mennesker ikke længere mærker det guddommelige, men køber ind i følelsen af mangel, og hele tiden skal have noget for at blive fyldt op – men det er uden vital næring på alle planer.

Håb, mod og løsninger....Hvad kan vi selv gøre?
I den tid vi lever i, og med de beskrevne scenarier, er det nemt at falde i opgivenhed. Men det er ikke mit mål. Målet er at videregive håb og mod og sætte fokus på, at vi har løsninger på de udfordringer, vi står i. Naturen har svarene, og vi er ikke afhængige af, at noget nyt genmanipuleres for at vi kan overleve. Dine små handlinger og aktive valg i det daglige er med til at skabe den frekvens i verden, som du vil have mere af og vi er dermed selv aktive medskabere af det, vi ønsker.

Det bedste, vi kan gøre for at sikre vores helbred, er at købe økologiske og biodynamiske varer. På den måde støtter du de sunde produktionsmetoder, som samtidig

er med til at holde dig rask. Jo større efterspørgsel på disse varer, jo flere landmænd er der brug for omstiller sig til naturligt og giftfrit landbrug. Det er godt for både naturen, bæredygtigheden, biodiversiteten, spiritualiteten og sundheden.

Denne artikel er for kort til at videregive flere løsninger, men det er vigtigt for mig at pointere, at vi har løsninger til et landbrug, hvor jorden holdes i balance, således at det ikke er nødvendigt at bruge pesticider og GMO-afgrøder. Samt ikke mindst at få liv i jorden igen, hvor man ønsker at skifte fra at bruge pesticider til et naturligt landbrug. Dette kan fx gøres via de biodynamiske metoder, men også ved Soil Food Web-metoden, hvor man tilfører jorden vigtige mikroorganismer, eller ved hjælp af holo-homøopati, som min kollega Jeanette Maglegaard arbejder med. Du finder mere info om holo-homøopati på www.sundhave.dk.

Hvor finder jeg mere info om naturlige løsninger?
Jeg har fået tildelt fondsmid-

ler fra Folkesparekassen til at oplyse om GMO og glyphosats rolle i vores helbred, og hvordan det påvirker både jorden, dyr og mennesker. Arbejdet er i sin spæde start, men du kan i starten af 2025 se mere på hjemmesiden www.viskaberfrekvensen.dk. Her finder du mere information om emnet og om, hvad du selv kan gøre for at holde dig rask, hvordan du kan få hjælp til bivirkninger fra glyphosat, hjælp til fertilitetsbehandling på naturlig og kemifri vis og til behandling af fx autisme.

I løbet af 2025 kommer jeg med et kursus til alternative behandlere, som oplyser om de fysiologiske påvirkninger af glyphosat og hvordan man som behandler lærer at genkende tegnene samt hvordan man kan hjælpe klienterne. Skriv dig op til mit nyhedsbrev, hvis du har interesse i at komme med på kurset og blive en del af et behandlernetværk. Du er også velkommen til at kontakte mig på info@randiphine.com

Randiphine Beierholm. Jeg er uddannet homøopat i England og har en stor interesse i sundhed og sygdoms opståen. Derfor begyndte jeg at undersøge hvordan GMO og glyphosat påvirker mennesker, og blev meget overrasket over, hvor mange systemer i kroppen, som bliver påvirket. Den viden vil jeg gerne udbrede.

***1** (Ref. DCA – Danish Centre for Food and Agriculture, Aarhus University, Denmark. 4 February 2014 Memorandum on "The feeding of genetically modified glyphosate resistant soy products to livestock" Martin Tang Sørensen et al. Department of Animal Science. Aarhus University. Denmark)

***2** Ref: 2024, Claudine Vasseur et al. Glyphosate presence in human sperm. France. <https://doi.org/10.1016/j.jecoenv.2024.116410>

<https://videnskab.dk/krop-sundhed/forsker-alarmer-ukontrollerede-kemikalier-hjernesker-boern/>

Hagai Levine, et al., Temporal trends in sperm count: a systematic review and meta-regression analysis of samples collected globally in the 20th and 21st centuries, Human Reproduction Update, Volume 29, Issue 2, March-April 2023, Pages 157–176, <https://doi.org/10.1093/humupd/dmac035>

Hagai Levine, et al. Temporal trends in sperm count: a systematic review and meta-regression analysis, Human Reproduction Update, Volume 23, Issue 6, November-December 2017, Pages 646–659, <https://doi.org/10.1093/humupd/dmx022>

Shaw W. (2024). Hypothesis: 2 Major Environmental and Pharmaceutical Factors-Acetaminophen Exposure and Gastrointestinal Overgrowth of Clostridia Bacteria Induced By Ingestion of Glyphosate-Contaminated Foods-Dysregulate the Developmental Protein Sonic Hedgehog and Are Major Causes of Autism. Integrative medicine (Encinitas, Calif.), 23(3), 12–23.

***3** Ref.: A farm study – showing Health issues, Deformities, abortions and Fertility problems in pigs linked to GM soya and Roundup. By Ib Borup Pedersen.

Autoriteter uden jordforbindelse

af Henning K. Thomsen

Ukritisk tiltro til autoriteter er en risikabel affære, der kan ende med fravær af frihed, dømmekraft, jordforbindelse, logik, sund fornuft og visdom. Disse kvaliteter - i kombination - er væsentlige for at kunne omsætte og varetage den næstekærlighed, der kendetegner det beåndede menneske.

Det var juleaften, julemiddagen var overstået og det smukt pyntede juletræs levende lys var tændt. Dengang kunne alle gaverne til hele familien ligge under træet, der manglede kun dem, som vi børn glædede os til, at julemanden ville supplere med.

Vi børn kunne ikke høre det, men min far hørte det, hørte at det bankede på fordøren – det måtte være julemanden! Vi løb ud og åbnede den ene af fløjdørene til den brede fortrappe – men julemanden var der ikke! Det var stjerneklart og frostvejr, og gårdspladsens lamper oplyste den nyfaldne og uberørte sne på trappen og gårdspladsen, og der, lige ved siden af døren, stod julemandens sæk. Vi børn var naturligvis glade og begejstrede, men samtidig lidt skuffede, for det var første gang, at julemanden ikke var kommet ind i stuen til os.

Jeg var vel 8 år dengang, og jeg undrede mig, for der var hverken kane- eller fodspor i sneen. Om det var min egen opfindsomhed eller min fars bidrag erindrer jeg ikke, men forklaringen blev, at julemanden måtte være kommet med en helikopter og havde kastet sækken hen til døren. Det var en god forklaring og alt var godt - julemanden var blevet bekræftet.

Og så alligevel ikke – der var for meget der ikke passede

for mig i den forklaring med helikopteren, så i dagene efter bekræftede den autoritet, der havde ”bedraget” mig – altså min mor og far, foruden fjernsyn og bøger naturligvis, at min mistanke var berettiget. Jeg var nu blevet for gammel til at tro på ”den slags”, men for mine yngre og stadig troskyldige søskendes skyld, skulle jeg holde hemmeligheden for mig selv.

Det hele står stadig lysende klart for mig her snart 6 årtier senere, og når jeg indleder med den erindring, så er det fordi den for mig symboliserer det der kan ske, når vi har ukritisk tiltro til autoriteter.

Ordet eller begrebet ”autoritet” er næsten blevet et fyord for den voksende skare, der er begyndt at indse, at nutidens autoriteter ikke virker til at bære hverken visdom, logik, omsorg eller næstekærlighed i deres fundament.

Men hvorfor er vi tilbøjelige til at lytte til og rette os efter autoriteter?

Måske er det et spor fra urtiden. Dengang måtte autoritet i fællesskabet have været nøje forbundet med realitet, for autoritetens anvisninger hang sammen med stammens succes og overlevelse. I urtiden gik udviklingen langsomt sammenlignet med i dag, og derfor var de ældres erfaring og viden afgørende og derfor i sig selv en autoritet.

Selv om der formodentlig også var ritualer og overtro forbundet med urtidens autoriteter, så var den samtidig logisk, med både praktisk og mental ”jordforbindelse”, ellers ville gruppen som helhed risikere at gå til grunde. At vi som børn har blind tillid til vores forældre som den ubetingede autoritet, som tilsvarende mange dyrebørn, er en forudsætning for at slippe så helskindet som muligt til det stadie, hvor vi kan og skal tage vare på os selv.

De fleste af os går imidlertid ubemærket fra den livsnødvendige autoritetstro over for vores forældre til autoritetstro over for skolelærere, lærebøger, uddannelsens lærdom,

kitler, titler, politikere og sidst men ikke mindst medierne, som det meste af voksenlivets informationer om landets og verdens tilstand hentes fra. En anden væsentlig autoritet er kollektivets autoritet, flokkens sammenhold, og i vores nutid det diffuse begreb; samfundssind.

Med autoritets-troskab følger implicit lydighed, disciplin, indordning og ofte underdanighed, for autoriteten skal følges – ellers forsvinder autoritetens hele fundament og

funktion, både hos autoriteten og den autoritets-lydige. Men til forskel fra urtiden, hvor de praktiske omstændigheder sikrede at en autoritet var berettiget til at være det, så er autoriteter i vores ”civiliserede” kultur blevet højborg for magt og dominans, og dermed langt fra den jordforbindelse og visdom, der oprindeligt må have været autoritetens adelsmærke.

- Vi lever i en tid, hvor der til stadighed sættes nye ”rekorder” for, hvor ulogiske og groteske beslutninger og tiltag kan være, samtidig med at vi har en forestilling om, at vi aldrig har været så videns- og indsigtsfulde som nu.
- Land- og jordbruget, der er skaber og leverandør af vores livsnødvendige fødevarer, søges reguleret og udbyttet af bureaukrater og politikere uden den nødvendige indsigt og forståelse for dens produktion

3-partsforhandlingerne har bl.a. medført at landbruget skal betales for ikke at dyrke på områder tæt på drikkevandsudvinding, fordi den fremherskende dyrkningsform forurener naturen og vandet med sprøjtegifte! Hvis vandet forurenes, hvad så med de fødevarer der kommer derfra, og naturen i øvrigt? Var det mon mere logisk at se på dyrkningsmetoderne?

- Kvæg er nu udråbt som et klimaproblem, selv om de er nævnt som noget af det første i skabelsesberetningen i Biblen. Senest er det koens bøvser der er angivet som et problem, og kører der ikke går på græs – altså hvis der er over 50 køer i besætningen - skal nu fodres med et kemisk tilskud, hvis samlede effekt på koen og sidenhen dem der spiser kødet eller mælkeprodukterne, er både usikker og betænkelig
- Politikere i det meste af verden lukkede deres lande og erhverv ned og borgerne inde, da en corona-pandemi ”pludselig” ramte hele verden. Nedlukningerne og mediedækningen skete i de fleste lande - pudsig nok - med de samme grafer og de ordret samme taler. En af de mange andre pudsige eller tankevækkende ting var, at influenza forsvandt fra alle statistikker i samme periode, og at dødstallet var lavere end i en alvorlig influenza-sæson
- Plastic-sugerør er blevet forbudt og erstattet af papsugerør - der er pakket ind i plastic.
- Vi betaler ågerpris for en afgiftsbelagt plasticpose, når vi skal bære varer hjem fra indkøb, mens stort set alle varerne er pakket ind i plastic, som vi efterfølgende artigt sorterer til genbrug
- Klimakrise er den nye religion, og udledningen af CO₂ er udråbt som den store synder, og det på trods af, at klimaet altid har ændret sig, og at der historisk intet usædvanligt eller ekstremt er ved de nuværende forandringer.

CO₂, der er en livsnødvendig gasart for organisk liv, som der tilmed tilsættes ekstra af i drivhuse for at fremme vækst, skal vi nu - via beskatning - nedbringe til 0,02% - hvor organisk liv i øvrigt vil ophøre. Historisk set har CO₂-niveauet på jorden være over 10 gange så højt, i perioder hvor jordens plantevækst skulle have været væsentligt kraftigere end nu.

- Vi får konstant alarmerende meldinger om konsekvenserne af stigende temperaturer og afsmeltning af is, mens gletschere der smelter, i de seneste 2 årtier har afsløret veje og efterladenskaber fra mindst 4 tidsaldre!
- Vi diagnosticerer psykiske lidelser og sygdomme som aldrig før, og bygger supersygehuse i et væk, for at imødekomme et stigende behov. Umiddelbart ville det vel være mere logisk at fokusere på årsagerne til sygdom og lidelse!

Det er som moderne molbohistorier - undskyld gode molboer - som om vi kollektivt har mistet jordforbindelsen og den sunde fornuft. Selv om flere og flere, dag for dag, indser det groteske og tåbelige, så er et stort flertal

stadig relativt ureflekteret - eller apatisk - over for autoriteternes manglende jordforbindelse.

Årsagen til denne situation skal vi formodentlig finde i den autoritet som medierne udgør - eller rettere de store mainstream medier. De medier, som vi fra barnsben nærmest er opdraget til at skulle følge, hvis vi ville vide, hvordan verden stod til. De medier der bringer de historier, som flertallet efterfølgende snakker om med naboerne, familien, venner og arbejdskolleger. Og hvis man enten ikke kender en historie, eller har gennemskuet den som en molbohistorie, så kan fællesskabet være en udfordring, og den sidste gruppe risikerer latterliggørelse og prædikater som samfundsfarlige, sølvpapirshatte og konspirationstosser.

I en tid hvor vi mener vi er bedre uddannede, mere vidende og informerede end på noget andet tidspunkt i historien, så kan det undre, at vi kollektivt affinder os med, eller ikke kan indse, at vi er styret og kontrolleret af autoriteter, der så ofte i praksis ikke varetager vores ve og vel. Det kan minde om den autoritet og lydighed, der kendetegner ledelses-hierarkiske konstruktioner som f.eks. forsvar og politi, hvor parolen, ”adlyd eller mærk konsekvenserne” kan være berettiget for disses funktionalitet, men som svært matcher vores forestilling om, at vi lever i et demokrati, et begreb der betyder at ”folket styrer”.

Hvis situationen og forholdene er som her skitseret, og man ikke ønsker at være underlagt det, der så er et autokrati, hvor en egenrådig ”ledelse” har magt over og træffer beslutninger hen over hovedet på os, hvad gør vi så?

Inden et muligt bud på dette, så er det værd at nævne, at en autoritet som funktion ikke er negativ. Det var og er en nyttig ”størrelse”, selv for suveræne og selvstændige mennesker, når der skal ageres i et fællesskab. Uanset

om vi skal bygge et hus, spille en håndboldkamp eller restaurantens køkken skal fungere, så kan ledelsesautoritet være værdifuld og uundværlig.

Et bud på, hvordan vi kan bringe frihed, jordforbindelsen og den sunde fornuft tilbage til både os selv og fællesskabet kunne være, at vi individuelt tager ansvar for hvad vi mener er ret og uret og hvad vi gør og støtter, i stedet for at lade andre autoriteter, som fællesskaber, myndigheder og medier diktere eller manipulere os til dette.

I praksis er dette at tage autoriteten tilbage til os selv, så der er en klar sammenhæng mellem beslutninger, ansvar og konsekvenserne.

Når vi mestrer dette tilpas, kan vi kvalificeret vurdere, hvilke eksterne autoriteter vi overvejende kan have tillid til, og hvis anvisninger vi derfor relativt ureflekteret kan følge.

Hvis dette ”bud” skal udfoldes koncist og funktionelt, så skal vi samtidig forstå at stimulere vores relationer og kontakter - uanset om det er vores børn, familie, kolleger eller venner - til, at gøre det sammen, altså tage autoriteten hjem, ved netop IKKE at ville fortælle eller påvirke dem til en bestemt holdning, men alene invitere dem til at have en undrende og reflekterende tilgang til det, de præsenteres for. Når vi kollektivt formår dette, så kan vi få genskabt den

nødvendige og berettigede tillid til samfundets autoriteter.

I det kollektive vil vores individuelle åndskræfter samtidig kunne udfolde sig i en fornyet mangfoldighed, fordi fundamentet - vores egen autoritet - kan stå ren og fri.

Henning K. Thomsen. Ånd, sind, tro og innovation har altid interesseret mig, og i 2019 - i forbindelse udrulningen af 5G - indså jeg, at der var centrale forhold i samfundet, der ikke blev håndterede redeligt. Jeg er nu aktiv i flere samfunds-visionære netværk og fællesskaber.

Jeg er fra 59' og bor på landet i det østjyske, og har drevet egen B2B-virksomhed i over 30 år. Min udd.faglige baggrund er håndværk og ingeniør.

Hvad eller Hvem er J.A.K.?

Vi indrømmer gerne, at hvis man ikke er medlem eller på anden måde har haft tilknytning til J.A.K., så er det jo blot 3 bogstaver, der kunne stå for alt muligt, men som står for vores værdibaserede forening, der virker for folkets og fællesskabets frihed, etableret af visionære mennesker for over 100 år siden.

For det første udtales J.A.K. som 3 enkeltbogstaver og altså ikke som ”jak”, og for det andet er det begreberne Jord, Arbejde og Kapital, der har lagt bogstaver til foreningens navn.

Men, hvad der ligger bag Jord, Arbejde og Kapital kan være mere diffust, den korte version kunne være, at:

- JORD – er alle de ressourcer i og fra naturen, som vi mennesker har til vores rådighed for vores aktiviteter
- ARBEJDE - er alle de aktiviteter og tiltag, vi som mennesker gør med de ressourcer, vi råder over
- KAPITAL – står for alle de resultater og værdier, der kommer ud af vores virke med jord, arbejde og os selv, såvel på det økonomiske, materielle som det mentale og åndelige plan.

Se mere på jak.dk

Cocktaileffekter kan være ren gift

Af Kim Quist

Med den senest passerede nytårsaften i tankerne, hvor cocktails har flydt med forbigående effekter, så tænker jeg på den forskning, der påviser sandsynlige og varige skadelige effekter i vores store brug af kemi og cocktaileffekter heraf, og så rammes jeg af et svindende håb, og det i en verden, der p.t. har massivt brug for netop håb.

Vores fødevarereproduktion, både lokalt og internationalt, er under stort pres, og adgangen til jord, og dermed muligheden for at producere sunde nærende fødevarer til en stadigt voksende befolkning, er under massivt pres. Ja presset er netop en effekt af cocktails.

Må jeg præsentere en del ingredienser i de nuværende cocktails her i Danmark:

Bankerne, der siden finanskrisen med stor bevågenhed fra Finanstilsynet, har stillet massive krav til nye fødevarereproducenter om minimum 20 % i egenkapital til køb af ejendomme, som i gennemsnit let koster 45 mio.kr. Portefølje i bankerne der skulle reduceres, således, at man ikke var overdimensioneret på landbrug, og de ringeste af dem derfor skulle skæres fra. Liberalisering af landbrugsloven i 2014 som gav storkapitalen plads i dansk landbrug. Energisektor der vil have solceller, biogas og PtX er også med til at presse jordpriserne op. Svinepriser der er på himmelflugt og som sikrer stor konsolidering og overskud i én branche, der derfor kan reinvestere til høje priser.

EU's landbrugspolitik der presser landmænds driftsøkonomi og resulterer i højere jordpriser. Dette resulterede sidste forår i en sand brigade af traktorer med utilfredse landmænd, der ville blokere Paris – hvilket igen, hos betydningsfulde politikere, gav uro og angst for tab af stemmer ved det forestående valg.

3 partsforhandlingerne der vil resultere i massive opkøb via ny fond, og presse jordpriserne endnu mere.

Klimaforandringer, der gør dyrkningsarealer omkring Middelhavet ubrugelige og betyder, at produktionen flyttes mod nord, med deraf stigende jordpriser som konsekvens.

Dansk Landbrug som fortsat er mere optaget af at producere svin til en kinesisk middelklassefrue end at tænke på egen befolknings behov og produktionens påvirkning på natur og miljø.

Politikere som vedvarende forsøger at negligere kvælstofudfordringen, drikkevandsbeskyttelsen, sundhedseffekter ved ordentlig kost og generationsudfordringen i landbruget.

Således står vi med ikke færre end 10 ingredienser til vores cocktail, hvoraf nogen kan bruges mere end andre. Uanset hvorledes vi sammensætter vores cocktail med disse ingredienser, så løser den på ingen måde de udfordringer der hersker i markedet lige p.t.

Disse nuværende ingredienser og deres effekter er ren gift for et sundt landbrug. Med jordpriser på over 200.000 kr./ha. (nogen steder over 300.000 kr.), så er det svært at være økologisk/biodynamisk/regenerativ ung jordbruger, der blot vil forsyne sine medborgere med sunde nærende fødevarer og gerne mere grønt, samtidigt med at man leverer på andre samfundsgoder. Ovenstående cocktail sikrer ikke næste generation plads, og storkapitalen, som har råd til de ingredienser cocktailen består af, bliver vinderne. Se blot hvor få generationsskifter vi har og himmelflugten på jordpriser, det stopper ikke her. Hvem kan i øvrigt producere noget, der kan forrente en investering på 200.000 kr./ha.? Det skal da vist være både asparges- og jordbærproduktion, som i øvrigt går på hæld i disse klimatiser.

Med sådanne drinks danser den ældre generation og den yngre har massive tømmermænd og er måske på vej mod kroniske tømmermænd.

Derfor skal vi overveje hvilke nye ingredienser og hvilke effekter vi ønsker for fremtiden, for jeg nægter at miste håbet.

Vi skal udfordre bartenderen og forlange nye og bedre ingredienser, ellers svinder det sidste håb om et sundt landbrug, både i forhold til drift, miljø og fødevarekvalitet.

Når vi skal re-designe fødevarsystemet, med respekt for de økologiske principper og iboende evne til at regenerere og udnytte potentialet i multifunktionalitet indenfor klodens planetære grænser, er vi nødt til at forlange en visionær bartender, der bl.a. også tør tænke i nye ejerformer og adgang til jord indenfor en ramme, man kan betale sig fra. Måske med et prisloft som i Frankrig, krav til uddannelse, hvis man vil dyrke fødevarer og fortrinsstilling for de unge, en national ordning, der tager generationsskifte alvorligt og finder løsninger – i det hele taget skal der tænkes i helt nye baner.

Jeg tror ikke, at finanssektoren behersker den fornødne iverigdom og risikovillighed, for deres fokus er jo blot at tilgodese deres investorer (dem der har råd til de mange ingredienser).

Slutteligt er vi nødt til at gøre op med begrebet vækst for vækstens skyld. Det er den samme klode, som skal honorere det krav og det kan den som bekendt ikke og hvis vi fortsætter som nu, afleverer vi regningen i børneværelset.

Rigtig godt 2025 og lad ikke pessimismen og tømmermændene tage over.

*Kim Qvist, Direktør i Dansk Økøjord A/S
og Danmarks Økologiske Jordbrugsfond.*

Resumé fra Sommermødet d. 29. maj

Sommermødet startede med hyggeligt samvær og morgenkaffe for de ca. 35 fremmødte, inden Karl Henning Mikkelsen, på vegne af J.A.K. og Biodynamisk forening, bød velkommen til det årlige fælles arrangement. Han præsenterede foredragsholderne, supplerede med sine egne fine refleksioner, og efter en sang og en kort grounding/meditation, var tiden inde til dagens første indlæg, som **Anette Sams** stod for.

Den kompetente krop i sundhedssynergi med naturen
Anette Sams sammenlignede depottabletter og planteceller og forklarede, hvordan mad med en naturlig ”indpakning” sikrer, at næringsstofferne først frigives i tyndtarmen, hvor kroppen kan udnytte dem optimalt. I tyndtarmen aktiveres en række vigtige hormoner og signalstoffer, herunder GLP-1, som blandt andet regulerer blodsukker, mæthed og immunfunktion. Denne proces kræver, at maden når intakt helt ned i tyndtarmen, hvor plantecellerne kan udpakkes og indholdet frigives til bakterierne og mikroorganismene. Ultraforarbejdet mad, som ikke indeholder hele planteceller, optages derimod hurtigt allerede i tolvfingertarmen og i tyndtarmens øverste del, hvorved der frigives

store mængder sukker til blodbanen. Det belaster blodsukker og immunsystem og kan skabe en ubalance i insulinreguleringen.

Anette understregede, at ultraforarbejdede produkter - selv dem, der ser sunde ud - mangler den celleindpakning, der gør, at maden når helt ned i tyndtarmen. Det gælder også finmalet mel, der derfor heller ikke bør betragtes som basiskost - men nydelsesmad.

Derimod gavner uforarbejdet mad vores mikrobiom og sikrer, at fordøjelsen foregår langsomt nok til, at plantecellerne når ned til bakterierne i tyndtarmen. Når vi spiser langsomt nedbrydelig mad, deler vi energien med tarmens mikroorganismer – hvorved vi selv får færre kalorier.

Anette frarådede 6 måltider om dagen og foreslog, at man i stedet dæmper sultsignalerne mellem måltiderne med bevægelse, fx en kort gåtur. Hun anbefalede tre daglige måltider med uforarbejdet mad og at der er pauser mellem måltiderne, så blodsukkeret holdes stabilt.

Anettes gode råd:

Spis tre gange dagligt.

Vælg uforarbejdet mad.

Få pulsen op tre gange om dagen – bare kortvarigt og en gang på 30 minutter.

Sov 7–8 timer.

Og sammensæt tallerkenen med 50 % grøntsager, 25 % bitre grøntsager og 25 % protein og fedt – alt så lidt forarbejdet som muligt.

Et sidste råd lød, at man skal være opmærksom i supermarkedet – nøglehulsmærket er ikke nødvendigvis ensbetydende med sundhed.

Cirkeldialog:

I forlængelse af Anettes foredrag var der opdeling i mindre grupper, hvor man på skift kunne reflektere over, hvad man havde hæftet sig mest ved af det, som Anette havde talt om. Det gav anledning til mange værdifulde samtaler.

Frokost

Efter Anettes foredrag blev der serveret en god og lækker frokost, som man skulle tro var afstemt efter Anettes råd og anbefalinger. Der var mange lækre salater, kål og kerner samt en ret med biodynamisk oksekød.

Eftermiddagens indlæg stod **John Martin Pedersens** for. En rejse gennem fortiden og ind i fremtiden – om fødevarereproduktion og livsvalg

Martin indledte med personlige fortællinger fra bl.a. England og Amazonas og beskrev, hvordan sønnens tandproblemer blev startskuddet til en undersøgelse af kostens rolle for kroppens mineralbalance. Sammen med sin kone udviklede han en kost, der styrkede kroppen, og de skabte et gæstehus i Frankrig, hvor mennesker kunne leve sundt og lære om madens betydning i praksis.

Hans fokus bredte sig derefter til større samfunds- og fødevarerspørgsmål, relateret til Jord, Arbejde og Kapital. Under punktet Jord kritiserede han idéen om, at

naturen skal beskyttes mod mennesker – i stedet bør vi lære at leve i samspil med den. Regnskoven er fx ikke uberørt; den er formet af oprindelige folk i harmoni med økosystemet.

Martin fremhævede, at småbrug leverer mad til 70 % af verdens befolkning, men bruger langt færre ressourcer end industrilandbruget. Et biodynamisk jordbrug på

5,5 ha kan ernære op til 100 mennesker – vi har altså jord nok til at brødføde mange flere, hvis vi ændrer dyrkningsmetoderne.

Under Arbejde talte han om balancen mellem meningsfuldt arbejde og fremmedgjort lønarbejde – og konsekvenserne af det sidste, fx i guldminerne i Brasilien, hvor arbejdere udnyttes og mister forbindelsen til formål og ansvar.

Under Kapital beskrev han, hvordan ejendomsret og lovgivning er med til at skabe ulighed. Med henvisning til bogen Code of Capital forklarede han, hvordan loven bruges til at beskytte rigdom, isolere risiko og minimere skat. Gæld bliver en måde at sikre forbrug i et system, hvor ressourcerne er ulige fordelt.

Martin sluttede med en opfordring til formskifte: at vi anerkender forskellige videnssystemer – magi, filosofi, religion og videnskab – og ser værdien i at leve med kompleksitet og modsætninger.

Afslutning og kaffe ca. kl. 15.30

Dagen sluttede med kaffe, kage og rundvisning på Højbo, hvor deltagerne kunne lade sindet berige ved synet af de biodynamiske markers frodighed og den vitalitet og sundhed, som planter og dyr udstrålede.

Fra arrangørerne skal lyde en stor tak til de fremmødte og de to vidende og kompetente foredragsholdere for en både hyggelig, inspirerende og berigende dag.

Sikkert fodfæste er også jordforbindelse

STABIL-Riste.dk
kun salg til virksomheder

Henning Bech Frederiksen
Rådgivende civiløkonom, HD

RÅDGIVNING - REGNSKAB - REVISION

Bjelkes Allé 17A, 1. - DK-2200 København N
Telefon: + 45 32 95 94 03
Mobil: + 45 21 20 94 04
hbf@elmebech.dk

I samklang med jorden dyrker Karl Henning
livskraftige grøntsager, der kan mærkes.

Kartofler, Gulerødder, Porre og meget mere

Gårdbutikken er som udgangspunkt altid åben
Men vil du være sikker, så ring eller sms din bestilling.

Højbo | Nordlundvej 105 | 7330 Brande
4116 4842 | info@karlhenning.bio
www.karlhenning.bio

Overskud
på kontoen

Overskud
til livet

Overskud
til fællesskabet

midspar.dk/faellesskab

J.A.K. Danmarks mission

er at rejse en bevægelse for folkets åndelige, strukturelle og økonomiske frigørelse. Frigørelsen skal ske ved respektfuld forvaltning af:

jordens og naturens ressourcer

arbejde - individets virke, ressourcer, kompetencer og værdier

kapitalens hensigtsmæssige fordeling i samfundet.

Se mere på jak.dk

Med et medlemskab støtter du J.A.K's arbejde for folkets menneskelige og økonomiske frigørelse, og et bedre og mere retfærdigt samfund. Du får adgang til spændende arrangementer og fællesskaber omkring ånd, menneskelige værdier, frihed og ansvar i forhold til Jord, Arbejde og Kapital, og deres virkning og funktion ind i samfundet.

Du modtager ligeledes dette J.A.K. -blad og nyhedsbreve.

Du kan tegne medlemskab via vores hjemmeside; jak.dk/bliv-medlem/ eller ved henvendelse på info@karlhenning.bio eller mobil 41 16 4842

- og så modtager du i øvrigt også bogen ”JAK - en bevægelse i og med tiden”.

Bliv medlem af J.A.K Danmark kun 275,- /årligt